

КУЗЭЭНИН
ЧЕДЕР

[illegible]

чың кычкы бүртүзүүнү хүлээ-
тези болуп. Моон сонга
лыңчаар аякылдарын СЭП
ТК-нын декабрь 1963 ч.
Плануна күчүн аныгырды
партиянын 19-сессиясы
(1984 ч.) Пленумунун СЭП
ТК-нын Чингине секретарь
ж. К. У. Чернышюнуң чы-
газында аныгышкынар на-
теп турар. Ыңаича күч-
аакылдың бадүркучүлүк
планта неместир белдеде
продукцияны бот-нүс
чинтедир дэки аякылдар о-
рулганы салган аякылдар
турар бис—деп, А. К. К.
зыл-оол чугаалат турар.

Сутгатыч бодунун мери-
мининге аныктарны өрт-
дир дэки үргүлүч сагыш о-
нотулган. Ал эми оорго
икчилдеринин саясат
та көвүдзэн, чамдыктары
авено удуртукчуларын
депшпиткен. Оларын эи-
рүргүзүглери Алдын-оол
Ысламаевичини өрттө-
чүрүр. Макал Ондарын
Сергей Монгуштуң удурту-
звенолары сөөлгү чылдар
эки көргүзүлгенин чедип а-
келген. 1983 чылда найза
ы-даа бир гектардан о-
тума-биле 18 центнер ки-
зыл-тасты өстүргөн. Чеппи-
звенуоуна аныяк сутгатыч-
ларын кирип алгаш, ола-
ны өөредип турар.

Коммунист болуру эи-
харыясалгашы. Сохост-
кыдынын тургү бугу аны-
керек дэки сагыш салы-
боду оналгаш аякылды

хой-нийтнийг хэрээнг б
динген, амьсгалд-хуртга
гаа төлсний болур. Ол
гтуну Алдын-оол Кылаан
евич хэй биллр, кычан
бодунуц билин, мергел
ин, арга-дуржулазын
оутуц бараалдаа хуу
негеддэг, алгаш чов
гыр, ай сакталдгн и
жи. Биддг төлснийг и
жи партия эсэ органи
цнызынц даалгаларын д
таамал иүүсдиг түр
Партия хуралдарыгаа са
бергеш, кой-ла кычээдг
чедир шипитрелетини
айтаргыларга, ону кани
арга-куралзырларын, хемч
лерин ай тургаш чедиг ал
вынчы ол үгландыаар
чычылдг. Биланца кы
жакылдыг сагыла-чурум
быжыларынга, бугуруу
дуга алдалдыг кыч са
галары болгаш негеддэг
дир амьсгалдын туралар
партийн принципналар
биле шүгүмчүдэр, шыгс
негеддэн туртулар.

А. К. Кызыл-оол аян
ишке, хой-нийтнийн хэрэ
идекейлг, төлснийг н
мунист, Билангаш кы
ажылдын Кызыл Тук орд
ниң әдекейчи Алдын-
Кылан-мевиичини СКРП
комунуц кежигунуң, па
тия Сут-Хал райкомун
боро кежигунуң соцу
анаа улуг идегдэй көрг
кеп.

Т. ЖЕРТЕК,
Сут-Хал хайоң.

Ч Е Д

Ританың названы аны-
би дөрт хар чөдир ор-
оң аталары алыг, я-
га хүндүтселдиг.

Монгуш күш-ақылаа, я-
гана саачы мергекьял,
Кызылч наамдыр, я-
Чамдыг улустыг наамд-
ла. Язым-бур болу-
дунга, калдыг бир-
капырлашкан болгудай,
аммыдыралы чайгаар ба-
болдулар, «тоогу-даа,
бээр төөгү-дүр» дикир,
чу наамдардаа киж-
юг ылаша. Шынал-
аңкыл чоругу кыстың
болсолун чүгө турар бо-
колхоз долу күш-биле
үгөдө төртүтүнген, өс-
мөдүл, школага өөрсөн
аар. Ортумак эртем че-
да-ла Арыг-Байы сүт-
ба саанчылы берген,
чыл чөдир туурар. Мын-
зунда ол өскөзөр бай-
ваал, оң хунуну саят-
са, «...-де, -де, -де» плав-
ны.

Кыдынаан коорук кы-
тинге кирип, сааччыла-
кылган аякылан топпа-
ка солун деп бил. Ри-
дун тууда фермага
аның сааччылар бир-
чүрүшүз утбанчылар де-
саар ниеткериңиз чаны-
дып дылды-домаа чок-
дар эзерлер пат дайным-
ган. Өскө кийиктер саа-
сунар, достак караар.

Е Р

Чая-да чээр-
Бичалза-даа
чы-кока чоңу-
дээрэ Рита
нин, шилин а-
те бердинген.
Кийин төстүү,
ны дэвэ-дэ се-
нир-биле дол-
гудус хунбиле
Бидыгларын
ны сонугаалды
роман-даа үнө
Ританын доп-
нуугуулар чүвө
чээрби чаа-д
аиында канды
«Большевики»
мырай берген
өөрү-биле бир
чораян кыста
нп алган соон-
аан фермазин-
Оон бээр меда
үсүни дургу-
ажыл солу-
боодаар чүвөсө

Рита
унуп а-
деңиш-
де-ле ши-
дег би-
чогул
дээ чор-
Рита
барган.
агаа бө-
дырган.
бе? Вил-
ру деп
азан чө-
он оро-
руп кал-
— Ч
Мыйсы
кийи о-
рым-де-
катып

Бүгүш бир катал аякыл
 ыр, шыял-ла, өөрөнч чору
 дирлеп алган. Шалээ сөөдү
 диринши кийер бодай. Ы
 дирин хүлээл алган-даа бол
 ырмага аякылдаадын бол
 үрээ саргыл кээр. Ычлаа
 ыр дээде чоруур-ла болгай.
 ырдээде эл келеш, ферма
 даа көрбөз инектери эсер
 ыр чедирген-даа ылаш сар
 ы. Азы улаштыр аякылдар ч
 ыриншик берген эвес мен, ч
 турган чүве бар эвес деп,
 ыгылып турган. Ычнал тур
 гаа артык сааныч Ританы м
 ы кайы ырактан алтырган:
 ыл келдиң бе, кызым. Дуту
 еп инээд сагдырбас чүве-д
 ыкээр. Мен чокушупал кел
 ыди-эдил дескелээр, ий-д
 ыңуу-ту ындирп часты.

НЕГЕЛДЕГЕ ДҮҮШТҮР ТУРГУЗАР

походдерди уугу күш болуп келген. Олар чоңун курган турар мезинин аалдыгына, аялдарында аяктын алтырагында дамыншыр багыт ивес ботганмырп турарлар.

Хей-хитинийн корум-чумун божыгылаарыне угандар адынын турар үсүндө хемчегелерин чамдык курааты түнүндөргө көстүп жүрүд-аа, улус депутаттарынын район Советинин күтсүмөнү ол талыз-биде чогулду турар ажыды уениң есдегизине ам-даа дүшүп турарын Президиум куралына четес деп аыт-аа.

Хей-хитинийн корум-чумун божыгылаарыне сепет болгаң эрге-хойбай амжалар органнарынн амжаларурудугаын күтшөдирлер, аларынн ажыдынын дөштин чедип алырын хандылар органнастыгы хемчегелерин райкууском четес коруп келген. Районда курениң болгаң хей-хитинийн, амаатыларын хууда өңчүрүмдөткөн оордач коругу-аа, аялдарында турар, оң-биде калды Ишкын, Ба-Тала суурларда сун хандыларнын ажыды эреней, аял-Тала кездэ Советиниң

«Совет Тыяның 40 ч
лыга» — шалычы 40 не
» деп күш-аялчы 40 не
чеге Кызылдың даарамы
фабрианың коллекте
иң киржигези уагт. Ы
Валентина Гавриловна
чешкөн уауртканы ком
молчу-аныктар бригадасы
шалычларыны огурузг
Ымда коммунист кү
ажыдың шалычымыз 3
Эгил бо чалдың декаб
аының уауында ажалда т
лар. Даарамчы Рай
Сумбаның арга-семе кад
келген аныктары 20 а
кижи. Оз бола 1985 жыл
уулында ажалда тура
Ооз уауртканы бригада
Лена Сегбе, Ольга Чоодун
оларын хей даараары ш
нарты.

ЧУРУКТА: коммунист
күш-аялдың шалычымыз
Зоя Эгил.

О. ОХЕМЧИКТИҢ фотоз

баштай саанчылдап эгел-
ок сактап кээр. Ынчаң-
кыс, эстаж аякыдап а-
жыр айкал сурагалаң
баһша өөредиле чер-
берге, койкур улуғ.
бараң фермазында тү-
апарган болташ аңа а-
лэзнер. Шелээлөн са-
есе айкал түштү бээр
Рита саанчылдап эге-
лыңа эрте чакындан и-
болташ чоғум-на улуғ
таварышапкан. Инектери
чуғ. Чээрби аякыг. Ы-
саанчыллар калчпал шыда-
Рита саанчы айкалды-
ген. Ында хой чыл ая-
— Таан Кара-Сал. До-
бызда ажанчыны Намал-
мадарчыны Куулар Са-
ол айкалы хандыкышты
ды үнелеп бизир, даан
харыс-салгалыг аякчыт
тивте аякыдап турар д-
ли каан.
Орунуга турган саанч-
генде, еске кижи шөлэ-
Рита ол орунуга база а-
Ажыкы-биле чуталаары

тезин болган
школа дооскан
» дээш таар-
ууе дур. Оон
ынчче кирери
гүй-Банкы суг-
саалчы херек
длаадырн суме-
ны кээп турда,
ашккенер.
Аа берген, Аа-
к саап турган
пердээшкынгне
хойу-де кон-
налза-дза еске
ныг турар деп
чанчыга берд-
данаг турларар
аамаа Монгуш,
Монгуш, ийек
ык олар база
ны. Күүш-ааыл-
ын икынге аэр-
ар ол коллек-
зын Рита би-
ны чедип кел-
эр апарган.
Ааылда берген.
Фермалан чо-
шинтип
деп тур-
ырап, ки-
ган. К
ааылда
«Аа-
дыр».
гаалаан
Оон аа-
тук аа-
он мери
хоочун
Чылдар
1981 ч
кт сугт-
1983 ч
кен. Бо
Марга
саап тур-
чанчыи
гаалакы
дза бол-
эндөөс.
көөрлөр
— аа-
ны аа-
леп, со-
сави
Ш
кызым
Оон кал-
аа-аа

түптү батпай. Ажылдаан уу-
лун бодол ол чутаадын улут
түрт түрбүн үчкө шыпкаш ала-
наар-даа чорбазынан, катал-
гына Рита өөрү берген. Бир
та наакшындан мергежил
дөө сөстери та кым каян ч
үмө. Дыка-ла чарт сөзгөл
ткалы — Маргарита Монгуш-
тың Чеди-ле чал дургуну
жили дыка бедзеи. Көргүз-
гичилеринен даадуаста,
аапы-биле көрөлчүлер даа
— бир инекке оонаштыр 250
алган. 1982 чык — 2616 ки-
— планы 127 хуу күсүс
мылч он-даа өзүп турар.
ити Монгуш ам 25 баш ине-
о. Оларын шүптүзүнүн аажы-
тур, кийкир биле шыпкаш ч
элээр турар. Айдыгузун ма-
элзтир холду, эпиг аажы-
Минагаши Ританы итегл-би.

Маргарита Монгуштун хар-назы
даа болза, ат-аалдары улут-
ту директору Александр Топ-
тоны тутузалар. — Ону чу-
гуш-аажы-биле чаала ал-
а албай турар улут-би.

Оң би чылым беш чылдын ишүкү чылдыга Улук-Хем ра-
йонунда «УТИА 25 чылы»
жойкотуу Армыкан салыны
чылынын жойкуларынын со-
циалисттик чарыжыны түн-
дөлдөрдөн алгаш көрөгө,
малдын баш санын өстүрө,
жугарганыны четке кама-
лап алып болгаш малдын
продуктулду чорун беилер
хүлүздөлдөр чедир күчөт-
сүмүнөз. Жойкулар Оңур-ол
Муңуз, Допур-ол Дөөн
лардан өсөзө боттарыны
лап социалисттик хүлүзгө-
рдөн күчөдиз шыдавар,
дамдык малчылар бот-ха-
лысгалзын кошнатканын
ан хай-хөй күраган хорам-
га таварышкан. Армыкан
чылар чарышты ижарал-
аштан-Хем салынынын
хойкуларына бүтү көргү
зүлдөр талазы-биле аштыр-
ган.

Бо чылын эрткен чылдын
жетпестерин каталтавыс со-
рулга-биле, салыныс мал-
чынары бүтү курааылар
ны сайгары, чүтаашылар
болгаш тодалар, өмчөлдөр
ны ыппал чоруткан. 1984-
чыла армыканчылар төгө
100 хойга оңаштыр 98 кура-
ганын, бир хойдан 3 кило-
грамм 300 грамм дүктү
алыр сорууганы салган. Хой-
жуклар 1984—1985 чылдар
нын кыпшагазанында

айдыгаштан белегенин э
дэр деп шикитирлээнэ
Сентябрь 25-к чедир ма
чын буруу кыштагын үү
мк септелгезин дооскан э
рар уурдулур. Мынганш э
мк чылын тилгекчи болг
Шитин-Хем хоякы бригад
ны бела натап социалист
чарышма кыйгырар де
дырысчыллар шикитирлэ
Бонгадада 2211 хой ба
1100 хой төрзэн. Хурага
нар онча. Сиген, хоолул
нал чемери молданада че
чир саныр бар. Нитизин
биле байдал бо чылын ба
сас.

Кыштагга ишкенин
организаты

Айта Монгуш
Аптаа оон өскө
аш сагындыр-
» дээш энес.
мандан. аптаа
анда чык чүд-
бажыра. аш
ттиңиз атыг-
чмен айылап
лданы доозуп

Аш ала
Соведни
дыр деп
дуг күч
чер-чүд
зурели
жувена
Бо автор
гу ишчи
танкчылар

Соңгулдалар

Ө С К Е

хааччылары ССРЭ-ниң Дээр депутаттыгын кандидатныктыгын. Аныяк кыстык чутку ажылынын үнелели, чаңгыларынын аңаа көргүскен булуңу. Ону Маргарита Хилин-Донгуш бузуредил шийдаар-дан эвес. «Большевиктин» билинин, Чөөн-Хемчиктин чуртунуң идегели-дир.

К. МОНГУШ.

а уткуштур

Л Е Р Г

[illegible]

чаш. Желүн медия камгада
таарыа-биле болуу-чу
гүрүмдүктөрү азыраагы туу-
раар. Эрткен 1983-жылдан
тууна-дери-биле алмыга 1-
мүчүлүн 90—116 аяа, хура-
ганын камгалал ап шыдаан
А «Кара-Хөл» совхозту
хокукузу Камысына Хому-
чу үчүнө оонаштык 116
раганын алган болгаш со-
циалисттик чараштын тии-
лектин болган.

Малчынаарына хандырыл-
гашына күнөөсүнөйи ам-да
кушпедидер херен. Район
ичи хойуларындын хой ке-
чтин ам-да өлгөндө чуттаг-
туура хөвөө. Чамачын ко-
сорулду, тууларгада чүт-
талга байлаарын. Сар-
болза, аяа чуттаа-ла бер-
ге; селеттинимиз, алектит-
чымыр чон. Ылангыя то-
чуру коданарга электри-
чанын киберси үчүн ки-
гелгезден апаган. Бир элсө-
бо айтымдарына дайы
шинитишпелер чүве болза
мал ажылында аныктыган
таара туура белең алаар-
айнык. А амгы үеде совхо-
ларынын хойуларгада пен-
сияне үнгөн малчынаа ка-
ны көвөй. Эл ыкпаш сак-
кылаарга кикиле даа че-
ттиктен келген дээте ала-
кымылар чүчүмүз байла-
дар таарымга чон. Кыштын
соогуга кымна үлкө өнгө
шүткөн киизе кымнага то-
чулук-тукпу ажалдаа боор.
Бо хиче сайыраңгай үеде
жыгыш кикилчелен аям-
тал-амылаарына таарым-
чалык байдалдарыну түргүз-
сөн чүтүдө.

Коданарик сүт сөөртүл-
гезин үзүктөлү өзөр таарыл-
гала болгон чон болду.
Ылангыя «Мурначик» со-
вхозун Базары-Алаанын

нарынче суг — чедирилгез угузатпнн турар... Автостыглар чутугла кампания угузунда малчынарын эргекчилик кампания-беле чутугу угузунда халыклар баар. Чуга шалын улаз хунде ий-чалгис белгилеэ. Солуннар, жуналда малчынарга бөлүк-бөлүк биле чыгын алгаш, чарты айлан, а харын-даа айлан даа чедирип эгизеэ. Оз иш камш районун култур-ула бар чедирини амыккадан лары, эмчилер хойжы биги далажы, фермалары учушкуннерин ховар чорт дун турар.

Бо хундере районун кайы-даа амыл-агындаа болуу мал мемисе четтин болуу камш, амык-даа чутугу чарба чотуу чотуу чотуу чотуу негиздегизе учушсе, мал чедирисе. Барын-Хем-айонунч — Сельхозмил каттыгышыны районун сохотазарын дус-биле хар дунар худалдзегин куусе динн ындайыпнн турар. Чам амык чотуулт экиелен дунар чувези анаа пок хал болууглар. Ову малта төбөзге чылгаса. Дус чотуу колданап районда көвүздэн Дус — амылгы чаш мал дун сох-чотуугууын шал чотуу камш эргекчи чутугу болот. ба амылгыны дагы ний шонтирларын негетти ний турар.

Устунае аймактын чедире чейилдери районун куудотукчуларын, сохотазарын директорларынн, партия организацияларынн эргекчиин комитеттерини куудотук организачыи амыл чотуугулагызын улт хал маарылагы.

С. ИВНИТ

агитаторлар, политфигу-
рага турган чонунчү турмуш-
турар черинин айыы-биз
масса-политинтиг аякыда
ны кылып чорудуп турган.
Ында партия комитети чун-
ток комиссияларын да
галарын, агитпункту-
а, теледечкилерин, а
товларын семинар-хура-
мат эрте тургызы.

Советтик аялы-хура-
мат 4-түндө СССР-
Давид Советинде согуш-
лар хукуке чедир ботта-
нын планын даалаган-
додур болган аялы күчү
дур дашан бир күчү ме-
невшадан, бир деминг аялы
дап турарлар. Эрткен 1941-
мыда совхоз чамдык то-
гай аякыдаары кылып, па-
ришкенинчине чедип алган.
Малдан аялы продуктту-
ны курунче садар талаан
биле планын бөгай ая-
кусуети. Тараа културту-
ларынын аякыдан аялы со-
рулга-биле хува аякыдаачы
лазын кызымга аякыдаары
Суттукчалардан Балый-о
Куулар, Котел-оо, Онда-
нын аякыларга аяк аякы-
дап, бедик көргүзүлгү бо-

УЛАМЧЫЛАР

Он бирги беш чымыда
дорлуп чымыда малдан
айып толун келди кымыда
аылы дашан Сут-Халде «Он-
тирб 30 чымы совхозту-
кюжуйлары бо хуниерде
палычтык аякыдап турарлар
Ажыл-агыянын коданарын
да дерт мун аякы хой те-
рзюн, он хураганары ме-
ди аякыланган.

1983 чымыда район чам-
панын Куш-аималдын Кызыл

СЭКПИ-иц XXVI съезд
нодзгэ мац аймайы —
дыгыч фронт деп аймайы.
Бо хүнөөдө «Сут-Хал» э
хотунд төрүзэ чогуур 4
кээрдэнэ 2765 хой оолд
ына хураган ояча-ме
доргуту турар. Нийтин
мадлын кыштан хуу айма
дээш совхозтой беш пар
тегэ организацияларын
беш партия бүлүктөрүн
коммунисттер күжүн ме
нел, малчын коданнар
сут-бараан фермалары
уаа-дараа комплекс
уунушунуверин чорутуу
рар. Партия эгэ органи
зациялардан Кара-Чымаа
(секретары М. Монгуш),
туу-Ишинеде партия эгэ
ганизацияларын (секрет
ры Ч. Осыял) ажыды оол
дөргө улестерин. Олар и
мунисттерин күжүн таары
тыр тургускан, планн
дааталарын болгаш со
лустик хүдээлгелерин кү
сөлдөнгө дөштүгү к
трольду боттандырып, ки
лер-биле ажылды чорут
турар.

Д. ИРГИТ.

[illegible]

Бай-Тагга районунд ажил-
тайлардаа хой оолдаш-
ныг мунхуучуудан эрте
түрээр аялган. Бу чорук
алдын чам төлбүрч эрте
ооруларын, оолдын нэзин-
гын эрте үзсөнгө, хойну на-
м-хар айлы-биле кластан,
деридиге аяа ташы бод-
омдуулар киристерге бая-
алдын семюитилгезин шы-
гагизастарында айма та-
ымчалыг.

Ажыл-агилларын хою де-
бөр аяа оолдап эгелзэн.
Амдын коданнараа хой оол-
дашнын адактайл түвар,
урагтайнар нийтти-биле се-
мес, шыырак. Ажыл-агил-
ларын удуртукчулары, түс-
тү эртеингилери, түс-тү
алчынар эртен чымдаш,
уруктузганына даянган,
муштагашыктыга хынам-
чалыг белеткеничиге база
айыл оолдашкынын отаки-
ларын эртеинерге үлүг
түрөөнгийн угландырган
айылда мал каякаларын
түгел, муштагашына
мөмөсүн сөөтүп чедирин,
үгүг едети чүтүп мал,
түгел бөлүп, түс күвар до-
варларын чымдаш, оодап
үгүг-биле малчынарын
уландыган. Амгы веде то-
луг хойлуг коданнариге не-
елде мал мөмөсүн сөөп
чедирин, түс-биле хан
дарыын үзүктелдирбей
түвар

Районда нийтти-биле 256
даан бар оласын 143-ү
түгүг хойлуг, 12 му 792
түгүг төрзөн, чам толде хо-
мыаа чок. Манжа ажил-
айылларын удуртукчулары
түгүгүг кампайга үезин
бүт-харьысгалзын бедр
түгүг коданнариге он
күчтүгүнн угландырга
айлыс түгүгүгүгүгүг
сөөттерин, түсүсүсүм
көзөргөсөин чөвүл-
дирин, агитхарталар неж
инерин малчын коданна-
риге иштетилүг үдүлүп тү-
рөн. Олоо түс-түгүгүгүгүгүг

ХҮР-Д

нип, алтамы кодааныныга
туугчулч барып, кайжа-хо-
ныны азыгылачы, чылдага-
ныны, көрөңүн коорул
малчыныарны бажын-бал-
дын чоттайлажып турарла-
н. Бу хүнерде хой бираа-
ларында отчөүчтү шы-
туугузуп, хураганына да-
кылап таураадаанычте үлүт
күнчөгөйни үтлөдөүшү ту-
гар. Ол ыкшап мал ажы-
ныны тускай эртеңиндеги
кодааныны доктаамал эр-
тип, чаш малдын азымла-
га үдүз эмнээшкенине
төрүдүп, аарым малды
жасаап тургузарыны чуу-
манын малчынаага өөрдөй
турарла. Амгы веде байон-
чун малчынары артыш
өспөңө, шиян бөүлү, сарас-
кан даязды, кылыбы, мы-
сактан чык-нады дээш өскө-
нө ачкыч кууштерин кутабып
бетсепкел ап өсөөн берген
Мал төрүп түрөс үелерде
ал ап ылынаат олап бети-
н тургаанаага хандылап бе-
рип чынчыга бергенер. Мал
ны чаш төлүтүн кийин-шө-
гүндү азымлары болду-
т-чызыга, чаш оргозганын
ыкшыгырыга ол човук сизе
белеткей. Хойжукар Зина-
ла, Араалчы, Бичик-Урут
Араптан, Бакачп Садчак,
Бамыкыса Хоmuşку, Танор
Саял, Калдар-оол Кузнет
болташ өскөлдөр-дә үстүдө
агдаланы калба-биле
агдалып, аарым-күрүттү
тап төрүп түрөс веде хой-
вуды бетсепкел ап, бындыл-
тымлап турарла. Ол арга-
ныны анытлап билбөс, чү-
е тообас чамдын малдын
аарым малы чылдын хо-
лод дээрзин дүрүктүлө бе-
лечкен.

Районда мал кыштаг-
аашкыны интисин-биле бе-
лиг аяк човуп турар. Ор

АА БО

чаң төлүн мендиги камгала-
ар талазы-биле болур-чо
лур хемчирек адалдып тур-
дар. Эрткен 1993 чылда
түндүк-түндүк-биле айма,
малчын 199—116 айма, ху-
райны камгалап ал ышкан
«А-Кара-Хөл» совхозту
ойкутуу Камыска Хомшү
чу түсүнө ошаншар 116 ху-
ваганын алган болгаш со-
циалисттик чаарыштын тии-
ликтин болган.

Малчынаарын хандылар-
гаинче күчкөнгөйин ам-да
чүштүндөйер херен. Район
ичун хойжыларын хой ке-
чин ам-да өлдерде чүттөн
турап хөвөр. Чамдык ко-
нарларга, тууларга чүт-
талга бакчынаары бар-да
болза, анча чүттаары бе-
ге: селеттинген, эленте-
тарын чок. Благынга то-
буу козанаарга электри-
ктарын кириер үчин кол
негелезеп апарган. Бир эве-
к бар айтууларын даайы
айтууштиндер чүе болза
мал жышпата аныктаары
таара туура болон апар-
аар. А дагы үеде сохто-
тарын хойжыларга пен-
жире үткен малчынаар
көвөй. Ол мыкан сак-
мачынаар кикилер база не-
тишсе Чүе даагы алаар
мыдырап чүттөн байдал-
дар таарымча чок. Кыштын
соонунда кым-на үлүс өнгө
чүшкөн, кииз кымынга ко-
луп-дүтүп жылдаар боор
Бо киче сайыраанга үеде
жышпачи кикилерин анык-
тап-амылыраарга таарым-
чалык байдалдарын түргүз-
гөн чүтүдү.

Колданаарке сүт сөөртүл-
гезин үзүктөлү өзөр таарыл-
дар болгон чок болду.

Благынга «Мунирча» со-
вхозун Базары-Алаини
ойкутуу бондунда

ПЗ А...

нарычыне сут чеднявельне узуктэняп тудар... Автосдыглар чутула кампания у зинде малчынарыны эргел чутула бараинар-биле гуур уезинде хандырба бар. Чутле шалын улаз чутуле ий-чангыс беллелде Солунар жуналдыр малчынара бөлүт-бүлү биле чмып алгаш, чарты айлап, а харын-дза айлап дза чедирип экизэр. Ол чмып каш райончун кул-тура ала бел чептерини айкалдылар, эмчилер хойжы биги даларже, фермалары чүчүчүкнүнерни ховар чорт дуп тудар.

Бо хуннерде райончу кайды-дза ажил-атгындаа биле мал чептерне четчирип диле бар, ычгал-дза сусула бар сөөртүгдечи уеини негелдесинче лүчүлсе, мал чедиптесе. Барыны-Хемчин райончун «Сельхозхимия» каттыгышыны райончун сохвохтарыни дус-биле хан дмаар хулаалзенин куусе дуп ындайыны тудар. Чам зыкта сөөртүп акиелен дүзүл чүзүп акиелен дүзүл болулар. Огу малта таз болже чылгас. Дус чо конарлар районда көндүзсө Дус - ылаатгы чаш мал чиле сөөк-тургутууны сай чыгаарына зоргоюн чутула болгай, бо айтырны дз чыл шинтирлээрне негетти ий тудар.

Устунде айтылган чептестерни чылдасын райончун дүзүткүчүларыны, сохвох каттыни директорларыны, партия организацияларыны ажилчыны комитеттерини дүзүткүч органицыны ажил-дорулагынан улут хан маарылгаган.

С. ИВЕНТ

«Сүт-Хал» совхозта агиткулда участвондагы агитпунктларда аякыдал тур агитаторлар, политфинматорлар кончун чурттурар черинин аайы-бонмасса-политинтин аякыдалым ыкыл чорудуп тур. Ында партия комитети чоток комсомьяларынн дигаларынн, агитпунктлар, ветлечилеринн, агитаторларын семинар-хуралдын эртилгизген.

Совхозтун аякы-изинин март 4-те болуп СССР-ин Давид Соедине согулдулар хунине чедир боттаранн планын даалгалаан долду болган аякы нукудлар даш бон кутун менчешиде, бир леинин аякыдап турарын. Эркин 1947-чылда совок чамдын тодугай аякыдааны кылп, мушункикинеин чедил ала. Мадал аякы продуктуннн кунине саада талаа биле планын багай аякы куусеткен. Тараа культуларынн дукунун аякы согулда-биле хову аякыдакчлар кай кызыкман аякыдаанын Суттагчыладал Байал-окуулар, Когел-он Ондаанын эвенолары эки аякыдап, бедик коргундул бол.

УЛАМЧЫЛА

Он бирги беш чылды дортку чылдыла мадам чаш толун менди намага аякы даш Сүт-Халде «Сотойб 30 чылды» совхозтук койжулар бо хунесорималык аякыдал тураралды Ажыл-агынын коданарын да дерт му аякы хой теизи, он хураганары менди алынган.

1983 чылда район чеппион Кут-Ажылдын Кызыл

ган. Олар бо чынын б
коллективтин керээ бауру
ажалдаарын планпап ту
СЭКП-инц XXVI съезд
кездеге мал айкалы —
ылчы Фронт деп айткан.
Бо хүнөөдө «Сут-Хала» к
козутуп турүзе чогуур
хойюнда 2765 хой оол
ына хураган очма-ме
доргутуп туур. Ниниги
малын изымтан хур айты
дэши саякчотун беш пар
теге организациланын
беш партия бүктүнери
коммунисттер куужу ма
неп, малчын коданар
сут-баараң фермалары
удаа-дауаа комплекс
үнүүхүнкери чорудуп
вар. Партия эге органи
цияларындан Каза-Чыраа
(секретары М. Монгуш),
туу-Ишкинде партия эг
ганизацияларынын (секре
тары Ч. Орбак) ажыдыс
леуге үлгерилет. Олар ку
мунистерин куужу таары
тыр тугускан, плавны
даатталарын болтас со
лястик хүлээтелерин ку
седелинге даштыгы ку
трольдү боттанайрып, ин
лер-биле ажалын чоруд
туур.

Л. ИРГИТ.

АВЫШААН

ордендерин эдилчекчи С
дар Аия-Хез, Кул-Ажыда
Кызыл Тук орденнин Ку
лар Хураган-оол, «Хүндү
дин Демээ» ордендин эди
лекчини Куулар Ларымш
оолар төрүүр чүс баш
оонаштыр чүс хураган
менди докуртуптур алган
амдыызында күл-ажыда
магдалаардын мүйүнкү од
рунда чопул оовалар.

Хой боллашыкмын улам
чылавышаан

Секрет

C. REPLY.

2-ги ари

1984 г. февраль 24

Анча-бурч МЕДЭЭЛЭР

ЮБИЛЕЙЛГ ЧЫЛДА

Тыва АССР-ин Чогаалчылар эвилелин баштаар черини калба хуралы болуп эркен. Совет Тываның 40 чылын болгаш ССРЭ-ин Чогаалчылар эвилелинн тургустунганын 50 чылын демдеглэе 1984 чылда Чогаалчылар эвилелинн баштаар черини планни анаа чугаалашкан.

Москвага эртер Тыва АССР-инн литератарынын болгаш уран чуулунун хунеринге республиканын чогаалчылары кирир. Орта белетилди кынамчалыг чорударын дугурушкан. Баян-Хемчик, Стг-Хол, Тогуз районнарже коллективтин үнүшкүнерин олар организаастар, номчуучулар-биле ажуражылгаларын эрттирер, бо бүтүгү юбилейге турсаадылар.

ССРЭ-инн Чогаалчылар эвилелинн тургустунганын 50 чылын тыва чогаалчылар база байырлар. Ол болушкунга алдар болдурган литератара кезекшин Кызылга эрттирер. Чогаалчылар шүдүктөр болгаш проза чогаалдарын чыныдырып үндүргөш, республиканын тургучуларынын үлгери-биле оон гонорарын шүтүзү Тайбын фондузунче шилдерин шитпирлеон.

Бистин корр.

ЧАА МУЗЕЙ

Тыванын чурт-шнчиле музейинн чаа бажынын төлөвилеин республиканын Министрлер Чөвүлелинн чагыны буу-гаар көргүзүп тургаларын шиледе төлөвилеин кылдыр Б. С. Мезенцев аттыг төрт эртем-шнчилел институту кылды турар.

Республиканын чаа музейин үш кат кылдыр тудаларын төлөвилеин. Оон бирги каткада административтик болгаш делгелгес кирбес фондустарын шыгаар тескай өрөөндөр кылдынар. Ол ичинде Тыва дугайында киникуналдар көргүзүр зал тудалар көрүндүр.

Устугу ийи каттыг делгелгес залында музейин кол экспонаттарын делгел, көргүзүр. Төгүтүн үнелиг этерекселдерин, документтерин үрелеринден камгалар соорула-биле өрөөндөрге агарар, температура болгаш ыкым көчүтү таарымчалыг байдалдарга турар кылдыр авторлар кылдыр.

Музей чараш архитектур-дуг тудуг болур. Оон даштын тыва национал хевир-биле каастап кылды. Чаа музейин Ленин кудумчузунун адаанга, көвүрүп чанынга сикерини орутууга тудар. Төлөвилеин авторларын — архитекторлар М. П. Бубнов биле И. В. Семейкин алар Тыванын хөгжүм-шин театрынын төлөвилеин кылдырынга база киникунер.

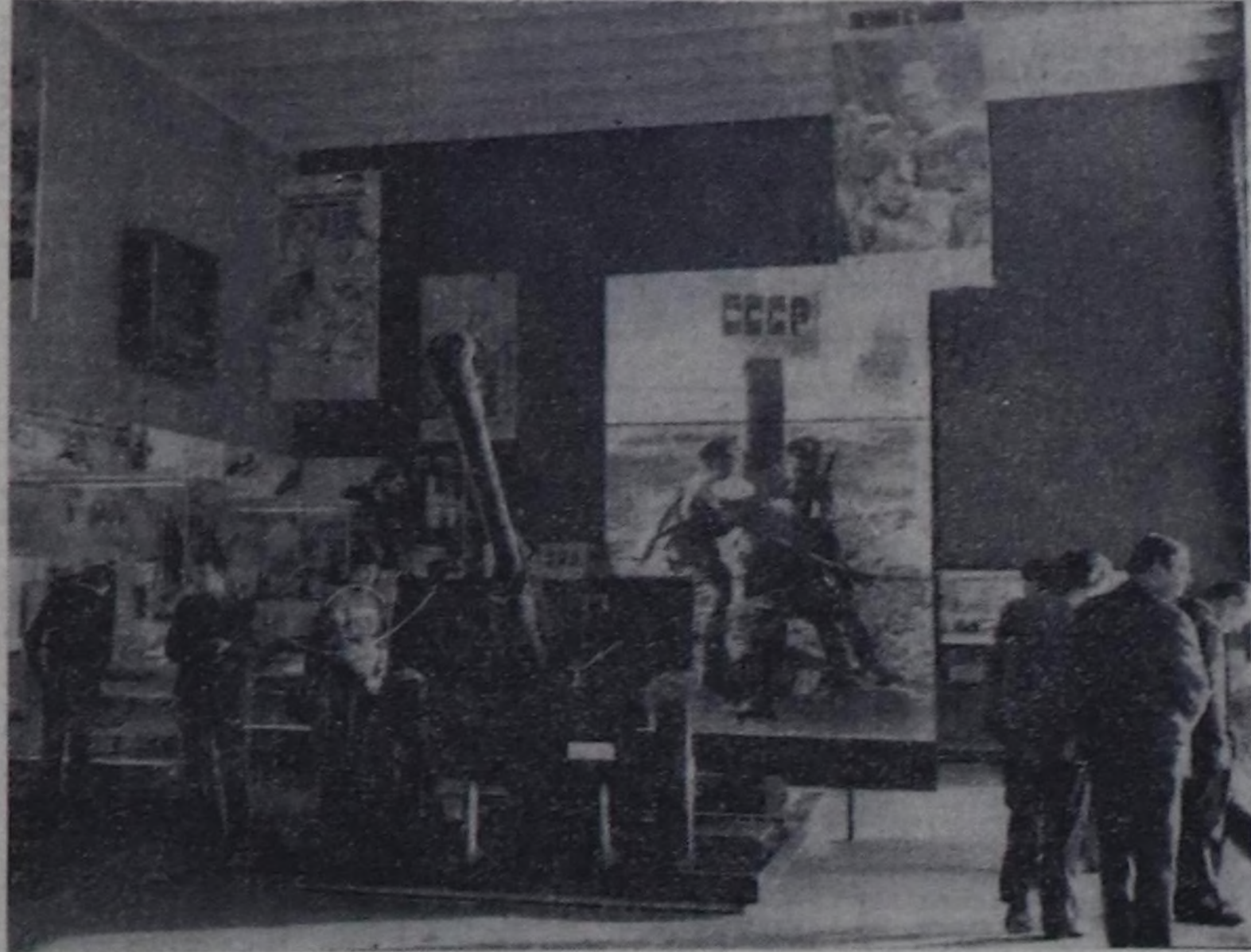
Х. АЛАШ-ООЛ.

ЛЕКТОРЛАРНЫН ДУРЖУЛГАЗЫ

Республиканын «Билит» нийитилел организацианын баштаар чери Бай-Тайга районда «Мурнакты» совхозтун лекторларынын ажылынын дуржулгазын бижээ «Сөстүн идегелин дузалакчылар» деп плакат-ты үндүргөн.

Бо совхозта «Билит» нийитилелинн эге организациа ССРЭ-инн Ааш-чем программанын амыдыралда болгаш талаш-биле пропагандалаа идеялыг чорутканын аржы буту-россиянын көрүлдө-конкурсу-нун түнелдиге. КСФСР-инн «Билит» нийитилелинн баштаар черини хунуш-биле бижин-биле шанааткан. Плакат-ты кирген материалдар партиянын аграр политиказын пропагандалаар дээн көдө лекторлар чуну кылды, чыгыс чер чурттугаларын ону ботандырамынче, шалыпч куч-ажылыг канчаар мобилизаат келгенин чугаалап турар. Дузалакчылар лекторлар К. Салчан, А. Доржу, Д. Сурун болгаш өскелдер-даа боттарынын ажылынын арга-дуржулгазын, моон сон-гаар чуну кылдымынн планынын ында кирген. Бо плакаттын материалдары анык лекторларга дузалаа-ны чугаалган.

Т. ХЕРТЕК.

МОСКВА. Совет Армия-нын болгаш Шериг-Далай Флорунун 68 чыл оюн демдеген турар хунерде ССРЭ-инн Чепсентиг Күштеринн Топ музейинн залында келген кижилер дыка хой бооп турар. Музейде Ада-чурттуң Улуг дайымынн кижикчилеринн школалар болгаш анык ажылчылар-биле ужуражышканы бооп, олар фронтучуларын боттарынын эртен дайынчы оруктарынын дугайында чугаазын улуг сонургал-биле дыңнап турарлар.

ЧОГААЛЧЫЛАР-БИЛЕ УЖУРАШКАН

Бистин Дерзиг-Аксы дугаалаа сес чыл школалыг чогаалчылар О. Б. Суван-лит, П. Б. Чамалба, Е. Д. Танава, Э. Т. Нечел-оол олар алдар келер дээн дел медээни дыңнаш. Школа-нын башкылары болгаш өреникчилери аажок өөрүп, ол ужуражылгага шыдар шыабыс-биле белеткендир. Кыастар айы-биле өөреникчилер чогаалчыларын чогаалдарын чыгып, тускай альбомнарын база кылган-нар. Ол ажылдарын кылды-ры берге эвес болза-да, а чогаалчыларын чурукта-ры тывары берге атырыг болган. Ынчанга Тыванын чогаалчыларынн, компози-торларынын, чурукчулары-нын, Күш-ажылдыг маа-дырларынын, алдарлыг кижилеринн чуруктары бир яны үндүрер болза эки-дир деп түнелге келдиш. Ол айттыгыны чогуур черлер чугаалажып, черле бир хем-чег алыры чугула. Оон аң-галда тыва чогаалчыларынн урууларга бижээ чогаалдарынн чыныдынын оода ийи-үш чыл болгаш-ла пар-лап турар болза. Аалчылары-биле чедип кел-ген. Олар школалыг болгаш интернаттыг амыдыралы-биле танышкан, чаа интер-натты боттары-биле күжү-бүс-биле кылды алганын быт-мактадылар. Чогаалчылар-биле ужура-жышкын кезекшин школа-ны директору К. С. Исам аныктан соонда, башкылар В. Ч. Кара-оол, С. С. Та-дар-оол чогаалчыларынн доңчу наамдарын болгаш чогаалчыны ажал-чорудула-рын чыгылганга тайгал-бырлаан. Аалчылар ботта-рынын чаа-даа, эрги-даа чогаалдарын номчул, таныш-тыргалар. Оларнын солун, чечен, баштап чугааларын-дан каткы-хог, адыш час-каашкыны үзүлдөй тур-ган. Ол кезээ уруулар ССРЭ-инн хой националдыг чогаалчыларынн, оларнын аразында тыва чогаалчылар-нын дугайында, оларнын чогаалчыны ажал-чорудула-рын дугайында, солун чуул-дарын билеп алганын. Аал-чылар боттары-биле боттары-биле белеткен бергенер. Ужуражышкын соонда башкыларын болгаш өрени-кчилеринн киржилгес-биле концерт болган. Чогаалчылары-биле чогаал-чылар ынаа-ысты концерт үнелде оларнын шүдүктө-рин, ырларын сеткил хай-аанын-биле, күөсүктө-ни-биле байыткан. Ол кезээни дугайында чугаа уламчылавышпаан. Урууларын амыдыралы-га, чечен чогаалга хандыкы-нынга кезээ салдарлыг бол-ган.

Т. СЕРЕН-ООЛ.

СОЛУН ЭРТКЕН

Чоокта чаа Чыраа-Бажы ортумак школалыг Совет Тыванын 40 чыл оюнга тураскааткан «Тыванын төгү-лүг хөгжүлдэи» деп, тема-

лыг кезээ болган Чыргак девисээринге коллективизаци дугайында сактыш-кынынын коммунист, ам-пенсционер Семис-оол Куу-

АМЫДЫРАЛ-БИЛЕ ХОЛБАП

Ол-ла школанын тоску классчылары, 82 комсомол-чу совхозтун малчын 17 ко-дандарына өрөөндө-бул-дүгүлге практиканын эрттир-ип-биле оон хонук хуусаалыг ажалдаш келгенер. Олар анаа улуг малчынарынн дү-

зашы-биле хойну, чаш малды канчаар ажал, карактарын, ашканы-чегерерин, эми-деринин дугайын херек кырынга көрүп, малчынарынн ажал-ижи-биле таныш-канын.

Тоску классчылар класс-

тай дашкаар шантамында Арыда-Тей деп черде ботта-рынын ажалдап, даштанын куш-ажыл лагеринде баштай-гы ажалдаш кылдып эг-лей бергенер.

А. ШАГЖЫ.

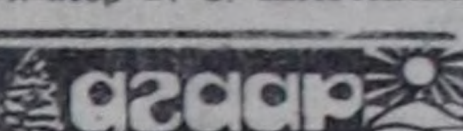
ЭКРАНАДА-ТЫВА АРТИСТЕР

Тыванын кинофильмдер промандынн конторазы бо чылдын январь айда эгелес Совет Тыванын 40 чылынга тураскааткан Тыва дугайы-ла хроника-документалдыг фильминин болгаш тыва артистер кирип турар уран-чечен фильмининн тематиктиг көргүзүп эртти-рер. Январ айда хоорайынн кинотеатрларына көрүчү-лер М. Мунзуктун ойнаалы,

бидингир япон кинорежис-сер Акира Куросаванын «Дерсу Узала» деп оңукт кинофильмининн база катал көргөнер. Александр Дов-женко аттыг киностудияга тыгтырган «Берем сье на себя» деп уран-чечен филь-минн көргүзүп база катал бо-лур. Ында бистин хөгжүм-шин театмынн анык арти-сти Алексей Ооржак улуг матрос Мушко Лашуиунн волюн ойнаа. Ук фильмде

А. АЮНОВА.

Редактор В. С. ШАРАВИН.

Республикага шокар бу-луттар, Дүне агаарынн тем-пературазы 29—33, чамдык черлерге 23 градус соор. Хундус 15—20, чамдык черлерге 10 градус чедир соор. Автооруктарга ностурү 2—4 км. Кызылга чуга булуттаар. Дүне агаарынн температура-зы 28—30, хундус 15—17 градус соок болур.

ФЕВРАЛЬ 24-ТЕ
«НАЙЫРАЛ»: «Здесь твой фронт» 15.00, «День коммандира дивизии» 9.30, 11.20, 13.10, 16.50, 18.40, 21.00 шактарда.
«ПИОНЕР»: «Чебурашка» (Клуб) 9.30, «Город мастеров» 11.10, «Береж все на себя» 13.00, 15.00, 18.50, «Ворота в небо» 17.00, 20.40 шактарда.
«ВОСТОК»: «Тайна мотеля «Меловой месяц» 15.00, 19.50, «Через тернии к звездам» 17.00 шактарда.
«ЕННИСЕР»: «Троих надо убить» 18.00, 20.00 шактарда.
«КАА-ХЕМ»: «Дума про казака Голоту» 13.30, 15.00, «Мексиканец в Голливуде» 17.00, 19.30 шактарда.

КАДЫКШЫЛГАНЫ ОРУКТАРЫНДА

Култура албан черлеринн коллективтеринн аразында хаак маргылдазы даштаан хунерде «Тайга» станциялыг эркен, Анаа 9 командадан 30 ажал киж киришкен. Ини-ти команда аайы-биле бирги чер даш маргылдаа чидиг демиселге эртин турган. Маргылдаага организастыг, идеейлиг киришкен теле-радио куркомитеттин кол-лективинн командазы бирги черин бузурелдин-биле алган. Ийги болгаш үшкү черже СЭПК обкомунун, республика типографиязы-нын командалары үнгөн. Херээкени улустарынн командаларынн аразында маргылдаа солун болуп, хой санныг «аарыкчылары» чымдырган. Маана база-ла телерадио куркомитетинн херээкени хаакчыларынн командазы тилдэн. Типо-графиянын хаакчылары дис-танцияны эки эркенлэди, ийги шаандалаа чедип ал-ганнар. Пушкин аттыг би-блиотеканын командазы старте организастыг үнүп, тинделге даш чүткүлдүг демиселген, түнелдиге олар үшкү черин ээлээр ар-галыг кымга-даа аштыр-байн, тинлекчи болуп, бирги

ларынын аразында бирги чер даш маргылдаа база шыгыш демиселге эртей. Телерадио куркомитетинн деминг, организастыг ко-мандазы херээкени хаакчы-лардан чыдып калбаан, оларнын чедикшинин улам деткип, база бирги черин алыр аргалыг болганнар. Партия обкомунун коллек-тивн долу состав-биле бо маргылдаага киришкен, Анаа анык-даа, улуг-даа намыдыг кижилер дистан-цияге идеейлиг үнүп, ко-мандазы даш киж бузурү боттарынын төлөпиг үлүг-хуузу кирип, эки-не спорт-чу коллективтеринн бирээни кылдыр көргүскенин дем-делээр арык эвес. Ынча-гаш бо коллективтин ко-мандазы эр улустар коман-даларында ийги черин талептин-биле алган. Рес-публика типографиязынын командалары үшкүзүн ээлээн.

Хууда бирги чер даш маргылдаага херээкени-даа, эр-даа хаакчыларынн көргүзүлгөри багай эвес болган. Беш километринн дистанциялыг уран чуул училешинден Алексей Хо-валыг кымга-даа аштыр-байн, тинлекчи болуп, бирги

шаандал алган. Ийги чер-де база ол-ла училешинн хаакчыны Шалын Начы-үнгөн. Телерадио куркомите-динден Моисаилин Маадыр дистанцияны эки эртен, үшкү черин ээлээн. Херээкени хаакчылар 3 километринн дистанция-га күжүн, кашпагайын ше-мешкенер. Хаакка маппа-рынга хууда бирги чер даш маргылдаага профбөлчөү-ледин херээкени хаакчы-лар артык күштүн көргүс-кенер. Анаа профбөлчөү-ледин командаларында Анаа Алдухова эки үнү көргүс-кеш, бирги черин ээлээн. Ийги черде база ол-ла ко-мандалыг хаакчыны Нина Санчай кирген. Типография-нын командаларында Татьяна Ооржак үшкү черин алган. Спортка болгаш күш-культурага кадыкшылдыг-лар көүдөл, олар спортчу маргылдааларга доктаамал кирип турар апаргылаан. Күш-культурага болгаш спорттун активчилери, хоочуннары Анычама Калга-оол (Пушкин аттыг библи-отека), Зинаида Ондар, Ека-терина Норбу (партия об-комунун коллективинден), Лидия Макеева, Шактар-оол Ондар (телерадио комитети)

Совет спорттун тергшиннери

СЕРГЕЙ ФОКИЧЕВИЧ ЧЕДИШКИННЕРИ

— Сергей, спортчу алдар талазы-биле силер шоолдуга бидингир эвес турган болгай силер, ыччанга спортка сонургалдыр силеринн дугайында эвээшти билгирер. Боттарынын дугайында кыска-биле чугаалап көрүнерем — ыдыг айт-тыгы ПМА-нын корреспондентиза конькиге ма-наарынын 500 метрге олимпий чемпиону Сергей Фокичеве салган.

— Волгоград областын Череповецке келген мен — деп, Фокичев чугаалады. — Саравога февральдын эгезинде келдим, маада 21 хар-кедим. Чедип харлыг тур-гаш-ла коньки кеттим, амга чедип оон адырылааным бо. Доңчу наамдарым бо-ла.

— Доран-на чарыш конькинин кеткенин ол бе? — Чок, Фигурлуг чул-лашкын секциялыг алам мен кирип турда, беш-ле харлыг турган мен. Ынча, амгызы-биле демей, бистин хоорайынн чурттакчылары ону аажок сонургаар тур-ган. Ол бичкек шыгале-ле мээ дүргөн көргүзүлгөри-ни тренер аскерин каан. Ол тренеринин сумелзанын буу-гаар өске тренерге — Александр Александрович Калининге барган мен.

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

гини мастери. Конькиге маанарынын эвес, а чик атлетика талазы-биле спорт-чу кижи. Спорттун оон хе-вилеринн талазы-биле маргылдааларга чемпион-даа чораян. Авам — музика училешинин башкысы.

— Тренерин Калинин ышкажым? — Ие, металлургия за-водунга ол конькиге ма-наарынын секциялыг уау-рут турган кижи болгай. Мен-даа, өөрүм-даа трене-рини аажок хундулус, ачаа ынак апарган бис. Ка-линин бисти түгел бедик түнелдер чедип, алгычче эвес, а бистин-биле ажал-дарын тренировлардап даш-наар үелерде беин көрүлдү турган. Александр Алек-сандрович бистин-биле нады хоорай даштынче похолот-ра-да чоруп, школада кан-чаар өөренип турары-биле даа хайгаарал, херек апар-ган үелде кезээде дузалап турган. Бир эвес трене-рин эвес болза, эки чемпион-даа, эки юки-даа менден үнмөс турган.

Мээ чугаалажып оар-кыном аажок анык, чараш, шевирген-даа. Ынчанга ол бодунун Олимпий че-мпону апарганынга амга че-

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

гини мастери. Конькиге маанарынын эвес, а чик атлетика талазы-биле спорт-чу кижи. Спорттун оон хе-вилеринн талазы-биле маргылдааларга чемпион-даа чораян. Авам — музика училешинин башкысы.

— Тренерин Калинин ышкажым? — Ие, металлургия за-водунга ол конькиге ма-наарынын секциялыг уау-рут турган кижи болгай. Мен-даа, өөрүм-даа трене-рини аажок хундулус, ачаа ынак апарган бис. Ка-линин бисти түгел бедик түнелдер чедип, алгычче эвес, а бистин-биле ажал-дарын тренировлардап даш-наар үелерде беин көрүлдү турган. Александр Алек-сандрович бистин-биле нады хоорай даштынче похолот-ра-да чоруп, школада кан-чаар өөренип турары-биле даа хайгаарал, херек апар-ган үелде кезээде дузалап турган. Бир эвес трене-рин эвес болза, эки чемпион-даа, эки юки-даа менден үнмөс турган.

Мээ чугаалажып оар-кыном аажок анык, чараш, шевирген-даа. Ынчанга ол бодунун Олимпий че-мпону апарганынга амга че-

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

гини мастери. Конькиге маанарынын эвес, а чик атлетика талазы-биле спорт-чу кижи. Спорттун оон хе-вилеринн талазы-биле маргылдааларга чемпион-даа чораян. Авам — музика училешинин башкысы.

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

гини мастери. Конькиге маанарынын эвес, а чик атлетика талазы-биле спорт-чу кижи. Спорттун оон хе-вилеринн талазы-биле маргылдааларга чемпион-даа чораян. Авам — музика училешинин башкысы.

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

гини мастери. Конькиге маанарынын эвес, а чик атлетика талазы-биле спорт-чу кижи. Спорттун оон хе-вилеринн талазы-биле маргылдааларга чемпион-даа чораян. Авам — музика училешинин башкысы.

— Чаа сонургалдары-арга ада-ненерин хама-рылгазы кандыг болду? — Оларга фигурлуг чул-гулашкын-даа, конькиге дүргөн маанары-даа дей-ле: анаа-ла курут маппал турбайн, спортка ынак бо-луруну олар күзүп турган-нар. Ачам база спортчу ки-жи, Череповецтиг металлур-гия заводунун шенеле-хем-чезинин приборларынн че-

СЛЁТ БОЛГАН

В. А. Озерский тодартгай-биле чугаалаан. ДОСААФ хооромунун даргазы А. Г. Ефимов аныктарын шери-ге белеткеннн талазы-биле ДОСААФ организаци-ларынн соруглавынын дугайында таныштырган.

Ада-чурттуң Улуг дай-мынн үзүнде комсомолчу-ларынн болгаш аныктарынн

С. Бизюк база чугаалаан. Слётунн киржикчилери анаа чүве чугаалаанарга болгаш дайынынн хоочуна-рынга четтиргенин илереди, адааларын чаагай чачыла-рынга шыныч болуун иле-дөөлөрүн.

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флорунун тургустунганын 68 чыл оюнга тураскааткан камга-ла-массалыг ажалдар айы-нын программалыг кини-ген шериг чоруп анык оолдо салду Кызылга бол-ган. Ону Кызыл хоорайынн шериг коммисариатынын ийги салбымынн начальниги Г. И. Доржов аныктан.

Анык оолдарын шери-ге белеткеннн дугайында хоорайынн шери-ге коммисары

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флорунун тургустунганын 68 чыл оюнга тураскааткан камга-ла-массалыг ажалдар айы-нын программалыг кини-ген шериг чоруп анык оолдо салду Кызылга бол-ган. Ону Кызыл хоорайынн шериг коммисариатынын ийги салбымынн начальниги Г. И. Доржов аныктан.

Анык оолдарын шери-ге белеткеннн дугайында хоорайынн шери-ге коммисары

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флорунун тургустунганын 68 чыл оюнга тураскааткан камга-ла-массалыг ажалдар айы-нын программалыг кини-ген шериг чоруп анык оолдо салду Кызылга бол-ган. Ону Кызыл хоорайынн шериг коммисариатынын ийги салбымынн начальниги Г. И. Доржов аныктан.

Анык оолдарын шери-ге белеткеннн дугайында хоорайынн шери-ге коммисары

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флорунун тургустунганын 68 чыл оюнга тураскааткан камга-ла-массалыг ажалдар айы-нын программалыг кини-ген шериг чоруп анык оолдо салду Кызылга бол-ган. Ону Кызыл хоорайынн шериг коммисариатынын ийги салбымынн начальниги Г. И. Доржов аныктан.

Анык оолдарын шери-ге белеткеннн дугайында хоорайынн шери-ге коммисары

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Совет Армиянын болгаш Шериг-Далай Флорунун тургустунганын 68 чыл оюнга тураскааткан камга-ла-массалыг ажалдар айы-нын программалыг кини-ген шериг чоруп анык оолдо салду Кызылга бол-ган. Ону Кызыл хоорайынн шериг коммисариатынын ийги салбымынн начальниги Г. И. Доржов аныктан.

Анык оолдарын шери-ге белеткеннн дугайында хоорайынн шери-ге коммисары

Совет Чепсентиг Күштеринн дайынчыларынын амы-дыралынын дугайында Чу-луктинн дэди укар чуул училешинин курсанты

Редакциянын адреси:

Тыва АССР-инн Ном үндүрер ер, полиграфия болгаш ном садимынн